

Waarom rood Curaçao faalt

Als we kijken naar alle sociaaleconomische indicatoren vanaf midden jaren tachtig, moeten we constateren dat Curaçao er niet in slaagt om een duurzame ontwikkeling te realiseren. 10-10-'10 en de schuldsanering zouden het keerpunt zijn. Dat is het dus niet geworden en nu wordt voorspeld dat 2014 met de bouw van onder andere het nieuwe ziekenhuis en het besluit tot het opheffen van de zogenaamde aanwijzing op 6 maart 2014, het tij zal keren en dat we aan de vooravond staan van een ongekende ontwikkeling. Met behulp van kaders kunnen we deze ontwikkelingen proberen te beschrijven, verklaren, misschien voorspellen en misschien sturen. De kop van dit artikel slaat op twee van dergelijke kaders die beschreven worden in 'Why nations fail' en 'Spiral dynamics'.

DOOR MIGUEL GOEDE

De netwerksamenleving, aangedreven door het internet, is beschreven door Manuel Castells, een van de meest invloedrijke sociologen van deze tijd.

'Why nations fail'

'Why nations fail' stelt dat landen alleen tot ontwikkeling komen als zowel het politieke systeem als het economische systeem *inclusive* is en niet *extractive*. Systemen die het accent leggen op 'wij' (inclusief) zijn duurzamer dan die het accent leggen op 'ik' (extractief). Een democratisch politiek systeem met een extractie-economie, zoals in Venezuela, leidt niet tot duurzame ontwikkeling. Een niet-democratisch politiek systeem met een markteconomie, zoals China en Singapore, kan tijdelijk leiden tot economische ontwikkeling, maar zal op den duur ook falen.

Bij het lezen van het boek

'Why nations fail' kan ook gedacht worden aan de 'Dependence Theory' van eindjaren zestig en zeventig. De 'Dependence Theory' stelt dat landen ingedeeld kunnen worden in centrum- en periferie-landen. De rijkdom vloeit van periferie naar het centrum. Dit stamt uit de koloniale tijd en gebeurt nog steeds doordat de lokale elites in de periferie, de elites in het centrum dienen.

Door globalisering en het ontstaan van de netwerksamenleving, lijkt de wereld plat. Iedereen zou via het internet succesvol zaken kunnen doen met iedereen en rijk kunnen worden. In werkelijkheid is het centrum virtueel (los van tijd en plaats) geworden. De netwerksamenleving, aangedreven door het internet, is beschreven door Manuel Castells, een van de meest invloedrijke sociologen van deze tijd.

Spiral dynamics, rood

Spiral dynamics is een model dat bewustzijnsontwikkeling beschrijft, op zowel persoonlijk als collectief niveau. Spiral dynamics beschrijft acht niveaus van toenemende complexiteit. (1) Beige-Overleven. Het eerste en laagste bewustzijnsniveau. Dit is het niveau van de troep, gericht op overleven. (2) Paars-Geborgenheid. Dit is het niveau van de stem, de hechte sociale eenheid waar de persoon onsmakelijk mee verbonden is en zich desnoods voor opoffert. (3) Rood-Macht. In een wereld van haves en have-nots, het is goed om te ??hebben. Vermijd schaamte, reputatie wordt verdedigd, respect. Bevredigen van impulsen en het gaat om onmiddellijke behoeftebevrediging. Op dit derde niveau wordt meedogenloos gevochten, zon-

der schuldgevoel om obstakels te doorbreken. Hier maken mensen zich geen zorgen over de mogelijke gevolgen van eigen handelen. (4) Blauw-Orde. Het gaat hier om zingeving van het bestaan. Mensen stellen beloning uit, zijn niet impulsief en leven in een schuldcultuur. Het streven is naar orde en stabiliteit. Er zijn duidelijke regels hoe te leven en er is een natuurlijke orde waarin iedereen zijn plek inneemt. (5) Oranje-Succes. Dit is bij uitstek het niveau van de individualistische, kapitalistische samenleving. Waarheid wordt gevonden door logische redenering en empirisch onderzoek, waarna de juiste conclusie overblijft. Het is een individualistisch niveau, de mens ervaart en beschouwt zichzelf bij uitstek als een individu. (6) Groen-Gemeenschap. Groen is het niveau van het relativisme. Je kan het zo zien, maar je kan het ook anders zien, en zo heeft iedereen zijn eigen waarheid. Hier vinden we de archetypische wereldverbeteraar die met iedereen het beste voorheeft, maar geen keuzes kan maken en conflicten uit de weg gaat. (7) Geel-Synergie. Op dit niveau heeft relativisme plaatsgemaakt voor systeemdenken: het besef dat alles onderling verbonden is, en dat de mens hier een actieve rol in speelt. (8) Turquoise-Holistisch. Het hoogste niveau is holistisch. De wereld wordt gezien als een interactief, onderling systeem.

Amsterdam als centrum

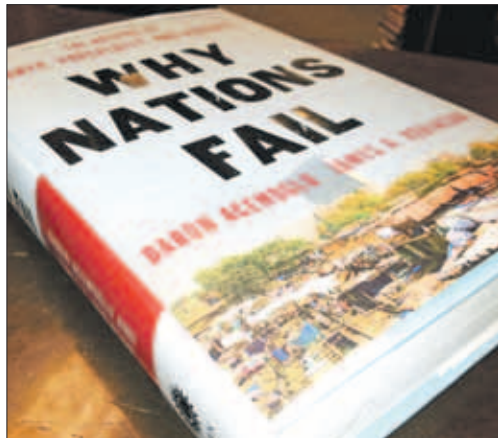
Volgens Shorto was Amsterdam in de gouden eeuw (17de eeuw) het centrum van de wereld. Hij laat zien hoe al heel vroeg de Amsterdamse samen-

leving *inclusive* was, gericht op gelijkheid en individuele vrijheid als kernwaarden, en dat instituties waren getransplanteerd naar Nieuw-Nederland, New York. Met andere woorden, het Amerikaanse kapitalisme heeft Amsterdamse wortels. Deze *inclusive* politieke en economische instituties zorgden voor een klimaat dat leidde tot ongekende welvaart voor Amsterdam door extractie uit de periferie, de koloniën. Amsterdam doet denken aan *creative class* en *creative city* beschreven door Richard Floridas, een andere prominente denker van deze tijd.

Transparency International

Bekeken door de bril van Transparency International (TI), het instituut dat niet lang geleden onderzoek deed op Curaçao, dan wordt geconcludeerd dat alle instituties van het land Curaçao zwak zijn. De een meer dan de ander.

De Curaçaoërnaar Victor Pinedo stelt dat wij meer creature dan creator zijn. Deze stelling wordt beschreven in 'rood'. Lees nog een keer hierboven de kenmerken van rood en zie een willekeurige krant in. Dat we rood zijn blijkt uit de fragmentatie in kampen die elkaar als echte 'gangs' bestrijden. De scheiding vindt plaats langs de scheidslijnen van etniciteit, huidskleur en ras, moedertal, cultuur, politiek, wijfje, familie en generatie. Het is een systeem van in- en uitsluiting van mensen en groepen. Je telt mee of je moet met alle geweld bestreden worden. Het gaat niet om je kennis en kunde maar om je kennis. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan 'Si' en 'No'. Helmin Wiels

Het boek 'Why nations fail'.

FOTO'S ANTILIAANS DAGBLAD

zijn een doorslaggevende rol gespeeld om ons definitief over de rode streep te trekken. Zie ook het feit dat we tegenwoordig echt letterlijk te maken hebben met gangs die zich richten op de georganiseerde misdaad. Een indicatie van de rode samenleving is het hoge criminaliteitscijfer.

Curaçao onderdeel van periferie

Curaçao is onderdeel van de periferie en we hebben een schijn-democratie en een economie in handen van respectievelijk een politieke en een economische elite. Grote veranderingen als dekolonisatie leiden vaak tot spanningen en wijzigingen binnen de lokale politieke en economische elite in de periferie. Dat de economie niet *inclusive* is, blijkt ook uit het relatief hoge werkloosheidscijfer, van 37 procent. De scheve inkomensverdeling is een indicatie van extractie.

Het land wordt leeggevozen via onder andere casino's, loterijen, fastfoodketens, supermarkten, religieuze sektes, gezondheidszorg en constructies met stichtingen en overheids-nv's. Leegzigen is ook de verlaging van winstbelasting en verhoging van de omzetbelasting, om maar een paar voorbeelden te noemen. De elite accumuleert vermogen dat in het buitenland wordt geplaatst. Er worden daartoe pseudo-intellectuelen en technocraten gekocht of betaald om de elite bij te staan. Zo is het bekend dat de hogere kaders huizen bezitten in bijvoorbeeld Miami, de Dominicaanse Republiek en Den Haag. Men reist regelmatig naar deze bestemmingen en zet daar de

zaken voort via het internet. Voor de duidelijkheid moet gesteld worden dat er ook een verlichte elite is die met projecten actief probeert de economie meer *inclusief* te maken. Elite is niet per definitie negatief, denk maar aan het gezegde 'Adelheid verplicht'.

De jongen uit Koraal Specht kan bijna onmogelijk een bedrijf oprichten, financiering regelen en door het doolhof van de inspectie, ontvanger en Sociale Verzekeringsbank (SVB). Zeker gegeven zijn beperkte opleiding en problematisch milieu. Georganiseerde misdaad lijkt de enige vorm van ondernemen die openstaat. In deze *creative business* komt hij leden van de economische elite tegen die hier wel bereid zijn hem te financieren.

In een overwegend rode samenleving is het belang van integriteit anders. Het gaat bijvoorbeeld meer om geld en eer. In de bak zitten is iets om trots op te zijn.

Het is dan ook logisch dat er in een dergelijke gefragmenteerde op 'ik' gerichte samenleving geen gemeenschappelijk visie bestaat die neergelegd kan worden in een masterplan dat boven de politiek is verheven. De populiste is een zetbaas van de elite die de massa met spiegeljes en kraaltjes manipuleert.

Aruba

Aruba heeft een meer *inclusive* economie. De bevolking profiteert meer van de economische groei. Het pensioen, minimumloon en uitkeringen liggen hoger dan op Curaçao en er is een algemene ziektekostenverzekering. Politici hebben hun eigen arbeidsvoorwaarden teruggebracht. En natuurlijk heeft Aru-

De Amsterdamse samenleving was al in de 17e eeuw *inclusive*, gericht op gelijkheid en individuele vrijheid. De Amsterdamse instituties werden getransplanteerd naar Nieuw-Nederland, wat nu New York is.

ba een oplopende staatsschuld en dat is een indicatie van extractie. Maar, daar kiest de politieke voor een andere oplossing. Er is een gemeenschappelijke visie of richting om een duurzame economie te bevorderen door technologische innovatie om zo de problemen op te lossen. Maar zelfs dan moet er ingegrepen worden in de begroting en het ambtelijk apparaat. Aruba voert een duidelijke en intense branding campagne richting het centrum.

Conclusie

Kijkend met behulp van al deze kaders naar onze werkelijkheid, kan geconcludeerd worden dat onze *extracting*, rode samenleving, misschien tijdelijk enige economische groei kan doen ontstaan maar deze niet zal leiden tot duurzame ontwikkeling. Een creatieve economie, zoals

bijvoorbeeld Amsterdam, is niet mogelijk in de stress van rood. De enige weg naar ontwikkeling is goed onderwijs en een economie die echt kansen biedt aan iedereen. Waar ook de jongens uit Koraal Specht hun onderneming kunnen financieren en een eenvoudig belastingstelsel dat iedereen begrijpt. Ik voel me meer verwant met *Progresso*, vooruitgang voor iedereen, in plaats van *Reforma* van Gerrit Schotte. 'Why nations fail' stelt niet te weten hoe de transitie te maken naar een meer *inclusive* economie. Spiral dynamics ook niet. 'Why nations fail' stelt dat onderwijs en pers een sleutelfunctie vervullen. En dan zijn we weer bij het rapport van TI dat zeer kritisch is over de pers. Spiral dynamics stelt dat een waardesysteem helemaal moet falen, voordat mensen inzien dat het anders moet. Er bestaat geen *quick fix* die populisten prediken. Misschien zijn we nu op dat punt beland.

Wat ik met dit artikel beoog is het toepassen van kritisch theoretische modellen (kaders) om een analyse te maken van de samenleving. Zo komen wij tot bepaalde inzichten die ons kunnen stimuleren om een oplossingsrichting te zoeken. We missen een echt intellectueel centrum waar mensen academische vrijheid genieten. Academische vrijheid is in rood Curaçao afgeschaft. Het kan geen toeval zijn dat de waarde van kennis erg beperkt is en dat het gaat om kennis.

Miguel Goede is zelfstandig onderzoeker en coach op het gebied van governance. www.miguelgoede.com, mpgoede@gmail.com

Goede voelt zich meer verwant met *Progresso*, vooruitgang voor iedereen, in plaats van *Reforma* van Gerrit Schotte.